

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE oponent práce

Autorka práce: Bc. Karolína Kopková

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy český jazyk — speciální pedagogika

Název práce: Srovnání recepce literárního a filmového díla na střední škole

Vedoucí práce: Mgr. Filip Komberec, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Jiří Smrčka, Ph.D.

A. Požadované náležitosti závěrečné práce:

Legenda: ztučněný text v příslušném poli vyjadřuje hodnocení posuzovatelem.

	A	B	C	N
1. Cíl/e	Jasně formulované a adekvátní typu a charakteru práce.	Drobné nedostatky v obsahové a/nebo funkční formulaci.	Nefunkční formulace formálně (např. příliš obecná) i obsahově.	Není formulován.
2. Práce s informačními zdroji, dodržení formálních pravidel.	Reprezentativní zdroje (množství a kvalita, aktuálnost), vhodně vybrány a správně citovány dle zvolené citační normy.	Nezřetelné oddělení převzatého a vlastního, drobné nedostatky v citacích a seznamu literatury.	Chybějící odkazy, nepřesné, nesprávně uváděné infor. zdroje, seznam liter. neodpovídá citacím apod.	Nevyhovuje.
3. Úroveň jazykového projevu	Vhodná pravopisná a stylistická úroveň.	Drobné nedostatky ve stylistice nebo gramatice	Výraznější nedostatky, např.: časté překlepy, chyby v interpunkci a pravopise	Nevyhovuje.
4. Závěr	Shrnuje práci jako celek, přesahuje obsah BP v jeho hlubší reflexi a hodnocení, reaguje na cíle, obsahuje argumentované stanovisko autora.	Mezi A a C	Popisuje obsah, neobsahuje širší reflexi problému, nehodnotí nebo neobsahuje stanovisko autora, neváže se k cíli.	Není formulován.
5. Formální náležitosti (abstrakt, klíčová slova, rozsah)	Ano	Neúplné:	DOPLNIT při obhajobě:	Nevyhovuje.

B. Kvalita závěrečné práce:

Legenda: ztučněné písmeno vyjadřuje hodnocení posuzovatelem: A = kvalitní zpracování, B = dílčí nedostatky, C = závažnější nedostatky, N = nevyhovuje, NP = nelze posoudit

Kritérium	A	B	C	N	NP
Orientace v pojednávané problematice, v níž se odráží znalost relevantních pramenů a odborné literatury.					
Úroveň odbornosti textu včetně používání odborné terminologie a dovednosti	A	B	C	N	NP

vymežit problém k řešení. Terminologie je korektní a jednotná.					
Logická struktura výkladu, návaznost jednotlivých kapitol, obsah vytváří logický celek.	A	B	C	N	NP
Funkční provázanost teoretické a empirické/praktické části, pokud mají práce tuto strukturu.	A	B	C	N	NP

Kritérium					
Popis metodologie: popis metod, analýzy, a/nebo zdůvodnění empirických postupů aj. ve vztahu k cílům práce.	A	B	C	N	NP
Úroveň interpretačních (interpretačně-analytických) dovedností, schopnost reflexe tématu či získaných dat.	A	B	C	N	NP
Originalita zpracování: zpracování práce svědčí o tvůrčím zaujetí autora a jeho samostatném uvažování o řešené problematice.	A	B	C	N	NP

C. Slovní hodnocení a sdělení:

Diplomová práce Karolíny Kopkové si dala za cíl prozkoumat možnosti využití propojení literatury a filmu v hodinách českého jazyka na střední škole. Cíle práce považuji za vhodně zvolené a promyšlené. Autorka práce ukazuje, že zapojení filmu (audiovizuálního vyprávění příběhů) do výuky literatury vůbec není triviální záležitostí. Souvisí s mnoha aspekty, které na straně jedné nabízejí široké možnosti (práce s příběhem a vyprávěcím diskursem, rozvoj estetického citění a empatie, pro žáky relativně snazší recepce), na straně druhé však mají výrazná omezení (vyplývající z problematiky adaptace, absence textu, délky filmového díla atd.). Samostatným problémem, který autorka v práci nezmiňuje, je výrazně nižší míra demokratičnosti v přístupu k filmovým dílům: zatímco literární díla jsou široce dostupná ve veřejných knihovnách, přístup k filmovým dílům je možný jen ve velmi omezené podobě.

Poměrně rozsáhlou část diplomové práce autorka věnuje naratologickým aspektům literárního a filmového vyprávění příběhu ve vztahu k recipientovi. Způsob uvažování o jednotlivých pojmech a souvisejících problémech považuji za funkční, neboť vytváří přesvědčivý odborný základ pro empirickou a aplikační část práce. V této souvislosti oceňuji práci autorky s odbornou literaturou, včetně literatury cizojazyčné. Jen na okraj upozorňuji, že různé odborné přístupy sledují rozdílné aspekty a k jejich vyjadřování používají rozdílné pojmy. I když se mohou jevit významově podobné, nejsou vzájemně zaměnitelné: příběh tak není totéž, co fabule, a diskurz není synonymem pro syžet (str. 25). Za funkční považuji kapitoly, v nichž se autorka věnuje čtenářství na střední škole a relevantním výzkumům v této oblasti. Skutečnosti uvedené na str. 33 by bylo možné doplnit o poslední výzkum Jiřího Trávnicka, který se uskutečnil v roce 2023 a věnuje se částečně otázce čtenářské obraznosti (co si se čtením spojujeme).

Praktická část práce je složena ze dvou rozdílných úkolů – dotazníkového šetření postojů žáků středních odborných škol ke čtenářství a audiovizuální tvorbě a přípravy a vyhodnocení dvou lekcí, v nichž se propojuje čtení literárního textu se sledováním filmu. Dotazníkové šetření (kap. 7) kromě toho, že ukazuje na vysokou míru zaujetí autorky, vytváří do určité míry empirický důkaz k hypotézám, o něž se opírá koncepce obou výukových lekcí. Hypotézy (str. 55) považuji za výborně formulované, vzorek respondentů z jiných středních odborných škol za vypovídající, naopak počet respondentů ze školy, na které působí autorka práce, je příliš nízké na to, aby z něho bylo možné vyvozovat zobecňující závěry. Pokud by se autorka rozhodla výsledky šetření publikovat, bylo by vhodné obě skupiny spojit dohromady, a naopak samostatně uvádět odpovědi chlapců a dívek (podle výzkumů čtenářství, které práce zmiňuje v kap. 4, jsou gendrové rozdíly v oblasti čtenářství významné). Formulace většiny otázek a odpovědí v dotazníku považuji za vhodné k svému účelu. Určité pochybnosti vyvolává jen otázka, „Který žánr vás baví nejvíc?“. Otázka na oblíbenost literárního / filmového žánru totiž apriori včleňuje recipienta do sféry populární (žánrové) literatury / filmové tvorby, mimo tuto sféru nemá v dotazníku nabízená žánrová stratifikace význam. (Nebo je odpověď „Jiné“ zamýšlena umělecká tvorba?)

Důležitým aspektem dotazníkového šetření je jeho kvalitativní vyhodnocení (tj. interpretace zjištěných výsledků). Jde přitom o velmi obtížný úkol, protože znamená hledat

odpovědi na otázku, proč tomu tak je? Na rozdíl od autorky nepovažuji za překvapivé zjištění, že většina žáků „považuje literaturu a literární teorii za nutnou součást učiva na střední škole, lépe řečeno, považují za správné, že se toto učivo vyučuje“, přestože k „beletrii zastává spíš negativní postoj“ (str. 81). Jde o výsledek nezáměrného hodnotového působení: jevy, které společnost, jíž jsme přirozenou součástí, považuje za správné a samozřejmé, podvědomě vnímáme pozitivně ve smyslu, že „to tak má být“.

Druhý praktický úkol je připraven pečlivě a odborně zdatně, stejně přesvědčivá je i jeho reflexe. Stěžejní je výběr titulů s dostatečným potenciálem, výběr nosných ukázek a interpretačních a reflexivních úkolů. Kladu si pouze otázku, zda tolik aktivit (byť časově strukturovaných), je v reálné pedagogické situaci skutečně možné vměstnat do 90 minut vyhrazených jedné lekci? Za velmi důležité považuji autorčina zjištění formulovaná v závěru práce, zejména pak, že „k filmu je nutné přistupovat jinak než jen jako k adaptaci literárního díla“ (str. 103), a dále, že propojování literatury a filmu má smysl za podmínky, že „pracujeme s příběhem, nejen s ukázkami vytrženými z kontextu, a zadruhé, žáky vedeme k reflexi těchto děl.“ (str. 104)

Práce je psána kultivovaným jazykem. Z textu je patrné, že autorka disponuje velmi dobrými vyjadřovacími schopnostmi a že dokáže psát lehkou rukou. To ji však na některých místech textu svádí k formulační rozvolněnosti, která je charakteristická pro popularizační styl (např. na str. 9 „dále se podíváme na to“). Počet pravopisných překlepů je zanedbatelný.

Celkově hodnotím práci Karolíny Kopkové velmi kladně, a to jak z hlediska systematického přístupu, tak z hlediska odbornosti. Z diplomové práce je evidentní vysoké zaujetí autorky danou problematikou. Bylo by jistě přínosné, kdyby se propojováním literárního a filmového díla pro účely výuky literatury v budoucnu věnovala nejen ve své vlastní pedagogické praxi, ale i na obecnější úrovni, např. při tvorbě didaktických materiálů a v obecnějších odborných diskusích o koncepci výuky předmětu a možnostech využití filmu v rozvoji estetických a emocionálních dovedností žáků.

Předložená práce splňuje veškeré požadavky kladené na tento typ prací. Shody v systému Theses.cz a Turnitin s jinými dokumenty byly zkontrolovány oponentem.

Práci doporučuji k obhajobě.

D. Otázky k obhajobě

- 1. Na str. 55 jsou formulované hypotézy pro dotazníkové šetření. Vycházejí tyto hypotézy z empirie autorky práce, nebo se opírají o odbornou literaturu (případně kterou)?**
- 2. V dotazníkovém šetření se část otázek věnuje názorům žáků na výuku filmu: zda dějiny a teorie filmu nebo přímo filmová tvorba má být součástí středoškolského učiva. (Práce v kap. 5 podrobně analyzuje možnosti vyplývající z dokumentů, jimž se řídí obsah vzdělání). Jaký je váš postoj ohledně dotazovaných aktivit ve výuce literatury? Jde totiž o jiný přístup k audiovizuální tvorbě, než je představen v diplomové práci.**
- 3. Aktivity v praktické části se zaměřují především na práci s příběhem. Bylo by vhodné / funkční zařadit do lekce také aktivity zaměřené na vyprávěcí diskurz (literární i filmový)?**
- 4. Lze vybrat pro praktickou část jiné nosné prozaické texty s filmovými adaptacemi? Navrhněte příklady.**

V Praze dne 15. srpna 2024

Podpis